

رەسۇلۇللاھنىڭ نامىزى

(قوشۇمچە ماۋزۇسى: ناماز ئوقۇش قائىدىسى)

ئاپتورى: مۇھەممەد دىنىي شەيخ مۇھەممەد ناسرۇددىن

ئەلبانى

«فۇرقان دەئۋەت مەركىزى» تەرجىمە قىلىپ تارقاتتى

Menhej.blogspot.com
mujtehid.blogspot.com

ناھايتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى
بىلەن باشلايمەن

بارلىق ھەمدۇ سانا پەقەتلا ئاللاھقا خاستۇر

بىرىنچى: قىبلىگە يۈزلىنىش

[1] ئى مۇسۇلمان! ناماز ئوقۇش ئۈچۈن

تۇرغىنىڭدا مەيلى نەدىلا بولغان قىبلىگە يۈز

كەلتۈرگىن. پەرز نامازدىمۇ، نەپلە نامازدىمۇ شۇنداق

قىلغىن. قىبلىگە يۈز كەلتۈرۈش نامازنىڭ

رۇكۇنلىرىدىن بىرىدۇر. قىبلىگە يۈزلەنمەستىن

ئوقۇلغان ناماز دۇرۇس بولمايدۇ.

[2] قورقۇنچ نامىزى ئوقۇغۇچى بىلەن شىددەتلىك ئۇرۇشتىكى كىشىدىن نامازدا قىلىنغان يۈزلىنىش (شەرتى) ساقىت بولىدۇ.

* (شۇنداقلا) كەئىبىگە يۈز كەلتۈرۈشكە ئىمكانى يوق كېسەل ۋە ياكى كېمە، ماشىنا، ئايروپىلان قاتارلىق قاتناش ۋاسىتىلىرىدە سەپەر قىلىۋاتقان كىشى ناماز ۋاقتىنىڭ چىقىپ كېتىشىدىن ئەنسىرىسە، بۇ تۈردىكى كىشىلەردىن كەئىبىگە يۈزلىنىش ساقىت بولىدۇ.

* ئۇلاغلىق ھالدا ياكى باشقا (قاتناش ۋاسىتىسى) قاتارلىقلار بىلەن سەپەر قىلغان كىشى نەپلە نامازلارنى ۋە ۋىتر نامىزىنى ئوقۇسا ئۇلاردىن كەئىبىگە يۈزلىنىش ساقىت بولىدۇ. بۇ كىشىلەرنىڭ

(ئاللاھۇ ئەكبەر دەپ) نامازغا كىرىش تەكبىرى ئېيتىدىغاندا مۇمكىن بولسا كەئبىگە يۈز كەلتۈرۈپ شۇنداق دېيىشى مۇستەھەبتۇر. شۇنىڭدىن كېيىن قاتناش ۋاستىسى قايسى يۆنىلىشكە ماڭغان بولۇشىدىن قەتئىينەزەر شۇ يۆنىلىشكە قاراپ (نەپلە ۋە ۋىتر نامازلىرىنى) داۋاملاشتۇرۇپرىدۇ.

[3] كەئبىنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرگەن ھەر قانداق كىشىنىڭ كەئبىنىڭ دەل ئۆزىگە يۈز كەلتۈرۈشى پەرز. ئەمما، كەئبىنى كۆرەلمەيدىغان كىشى ئۈچۈن كەئبىنىڭ يۆنىلىشىگە يۈز كەلتۈرۈشى پەرز.

كەئبىدىن باشقا تەرەپكە يۈزلىنىپ ناماز ئوقۇغان كىشىنىڭ ھۆكۈمى:

[4] (قۇياشنىڭ ئورنىغا توسقۇنلۇق قىلىدىغان)

بۇلۇت ياكى (قاراڭغۇلۇق دېگەندەك) باشقا سەۋەب
تۈپەيلى قىلىنىڭ يۈزلىشىنى تېپىشتا تىرىشچانلىق
كۆرسەتكەن بولسىمۇ، قىلىدىن باشقا تەرەپكە قاراپ
ناماز ئوقۇپ قالغان بولسا، نامىزى دۇرۇس بولىدۇ،
قايتا ئوقۇش كېرەك ئەمەس.

[5] كىشى ناماز ئوقۇۋاتقاندا ئىشەنچلىك بىرى
كېلىپ ئۇنىڭغا قىبلە يۈزلىشىنى ئەسكەرتسە، ناماز
ئوقۇغۇچى دەرھال قىبلىگە يۈزلىنىشى كېرەك. ئۇنىڭ
بۇ نامىزى دۇرۇس ھېسابلىنىدۇ.

ئىككىنچى: قىيامدا تۇرۇش

[6] ناماز ئوقۇماقچى بولغان كىشىنىڭ ئۆرە
تۇرۇپ ناماز ئوقۇشى نامازنىڭ رۇكۇنلىرىدىن بىرىدۇر.
بىراق، قورقۇنۇپ نامىزى ئوقۇغان ياكى
شەددەتلىك ئۇرۇشتىكى كىشىنىڭ ئۇلاغ (قاتناش

ۋاستىسى) ئۈستىدە تۇرۇپ ناماز ئوقۇشى دۇرۇس. ئۆرە تۇرۇشقا قۇربى يەتمىگەن كېسەل ئولتۇرالىسا نامازنى ئولتۇرۇپ ئوقۇيدۇ. ئولتۇرۇشتىن ئاجىز كەلسە نامىزنى يېتىپ تۇرۇپ ئوقۇيدۇ. نەپلە ناماز ئوقۇغان كىشى خالىسا نەپلە نامازلارنى (ئايروپىلان، پويىز، ماشىنا، كېمە دېگەندەك) قاتناش ۋاستىسى ئۈستىدە ياكى (ئۆي ياكى مەسجىد دېگەندەك ئورۇنلاردا) ئولتۇرغان ھالدا ئوقۇسا دۇرۇس. بۇنداق كىشى رۇكۇ ۋە سەجدىدە بېشى بىلەن ئىشارەت قىلىدۇ. ئوخشاشلا، كېسەل كىشىمۇ رۇكۇ ۋە سەجدىدە بېشى بىلەن ئىشارەت قىلىدۇ. بىراق، (ھەر ئىككىلى ئەھۋالدا) سەجدىدە (رۇكۇغا قارىغاندا) بېشىنى بەكراق ئېگىدۇ.

[7] ئولتۇرۇپ ناماز ئوقۇغان كىشىنىڭ سەجدە

قىلىدىغان يەرگە ئېگىز بىر نەرسىنى قويۇۋېلىپ ئۇنىڭ
ئۈستىگە سەجدە قىلىشى دۇرۇس ئەمەس. ھالبۇكى
بۇ كىشى - يۇقىرىدا ئېيتقىنىمىزدەك - سەجدىدە
بېشىنى (رۇكۇدىكىگە قارىغاندا) بەكراق ئېگىدۇ.

كېمە ۋە ئايروپىلاندا قانداق ناماز ئوقۇلىدۇ؟

[8] كېمىدە پەرز ناماز ئوقۇش دۇرۇس.

شۇنداقلا، ئايروپىلاندىمۇ پەرز ناماز ئوقۇش دۇرۇس.

[9] كېمە ۋە ئايروپىلاندا پەرز ناماز ئوقۇغان

كىشى (سۇغا چۈشۈپ كېتىشتىن) ياكى يىقىلىپ

چۈشۈشتىن قورقسا، نامىزنى ئولتۇرۇپ ئوقۇسا

بولىدۇ.

[10] بەك قېرىپ كەتكەن ياكى بەدىنى

ئاجىزلىشىپ كەتكەن كىشى ئۆرە تۇرۇپ ناماز

ئوقۇغىنىدا بىرەر تايانچقا ياكى ھاسا دېگەندەك

نەرسىلەرگە يۆلىنىپ تۇرۇپ ناماز ئوقۇشى دۇرۇس.

قيام بىلەن ئولتۇرۇشنى بىرلەشتۈرۈش

[11] كېچىلىك نامازنى (تەھەججۇد نامىزىنى)

سەۋەبىسىز ھالدا ئۆرە تۇرۇپ ياكى ئولتۇرۇپ ئوقۇشقا

بولدۇ. نامازنىڭ بىر قىسمىنى ئۆرە تۇرۇپ، بىر

قىسمىنى ئولتۇرۇپ قىلىش دۇرۇس. بۇنداق كىشى

نامىزىنى ئولتۇرۇپ ئوقۇيدۇ ۋە قىرائەت قىلىدۇ.

رۇكۇغا بېرىشتىن (ئاز مەزگىل) ئاۋۋال ئورنىدىن

تۇرىدۇ، قالغان ئايەتلەرنى ئۆرە تۇرۇپ ئوقۇيدۇ،

ئاندىن رۇكۇ ۋە سەجدە قىلىدۇ. ئىككىنچى

رەكئەتنىمۇ بۇنىڭغا ئوخشاش ھالەتتە ئوقۇيدۇ.

[12] ئولتۇرۇق ناماز ئوقۇغان كىشى نامىزىنى

باداشقان (چازا) قۇرغان ھالەتتە ئوقۇيدۇ، ۋە ياكى

قانداق ھالەتتە ئولتۇرسا راھەتلىنەلەيدىغان بولسا شۇ

ھالەتتە ئولتۇرىدۇ.

ئاياق كىيىپ ناماز ئوقۇش:

[13] ئاياقسىز ھالەتتە ناماز ئوقۇشقا

بولغىنىدەك، (ئەر بولسۇن، ئايال بولسۇن) ئاياق

كىيگەن ھالەتتە ناماز ئوقۇسا بولىۋېرىدۇ.

[14] بەزىدە ئاياقسىز ھالەتتە، بەزىدە ئاياق

كىيگەن ھالەتتە ناماز ئوقۇشتا - قايسى ئوڭ كەلسە

شۇ شەكىلدە ناماز ئوقۇش تېخىمۇ ئەۋزەلدۇر. (يەنى

ئاياقنى كەيمەي ناماز ئوقۇش قولاي بولسا ئاياقنى

كەيمەي ئوقۇش ئەۋزەل، ئاياقنى كىيىپ ئوقۇش

قولاي بولسا، كىيىپ ئوقۇش ئەۋزەل.) (ناماز

ئوقۇغاندا) زورمۇ زور ئاياق كىيىۋېلىشقا، شۇنداقلا

(پۇتدا ئايىقى بولسا، سېلىۋەتمەسلىكتە تېخىمۇ

ئاسانچىلىق بولسىمۇ) زورمۇ سېلىۋېتىشكە بولمايدۇ.

[15] ناماز ئوقۇش ئۈچۈن ئايىقنى سالغاندا،

ئايىقنى ئوڭ تەرىپىگە قويۇشقا بولمايدۇ. سول تەرىپىدە ناماز ئوقۇيدىغان باشقا بىرى بولمىسا، ئايىقنى سول يېنىغا قويدۇ. پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسسالەمدىن كەلگەن سەھىھ بۇيرۇققا ئاساسەن، ئەگەر سول يېنىدا ناماز ئوقۇۋاتقان كىشى بولسا، ئايىقنى پۇتلىرىنىڭ ئارىسىغا قويدۇ.

بۇ يەردە زىل بىر مەسىلىدە توختالماقچىمەن. ناماز ئوقۇغۇچىنىڭ ئايىقنى ئالدىغا قويۇۋېلىشىغا بولمايدۇ. بۇ كۆپچىلىك نامازخان سەل قارايدىغان ئەدەپتۇر. بەزى كىشىلەرنىڭ ئايىقىغا يۈزلىنىپ ناماز ئوقۇۋاتقىنىنى كۆرىسىز.

مۇنبەرنىڭ ئۈستىدە ناماز ئوقۇش

[16] ئىمامنىڭ كىشىلەرگە نامازنى ئۆگىتىش

مەقسىدىدە مۇنبەر ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش بىر جايدا
ناماز ئوقۇشى دۇرۇس. (بۇنى مەقسەد قىلىپ نامازغا
تۇرغان ئىمام) مۇنبەرنىڭ ئۈستىدە (قىبلىگە يۈزلىنىپ)
تۇرۇپ (ئاللاھۇ ئەكبەر) دەپ تەكبىر ئوقۇپ
(قوللىرىنى كۆتۈرۈپ) نامازغا كىرىدۇ، قۇرئان قىرائەت
قىلىدۇ، رۇكۇ قىلىدۇ. ئاندىن، سەجدە قىلىش
ئۈچۈن (قىبلىگە ئالدىنى قىلغان ھالەتتە)
كەينىچىلەپ مۇنبەردىن چۈشۈپ، يەرگە سەجدە
قىلىدۇ. ئاندىن، ئىككىنچى رەكئەتنى ئوقۇش ئۈچۈن
مۇنبەرگە چىقىپ نامىزنى باشتىكى رەكئەتتىكىگە
ئوخشاش داۋاملاشتۇرىدۇ.

سۈتىرىگە يۈزلىنىپ ۋە ئۇنىڭغا يېقىن تۇرۇپ ناماز
ئوقۇش پەرز.

(سۈترە: كامىدا قىرىق ئەللىك سانتىمېتىر

ئېگىزلىكتىكى - ياكى - تۈۋرۈك، تام تېگەندەك
(جىسىم)

[17] نامازنى سۈتىرىگە يۈزلىنىپ ئوقۇش پەرز.
ناماز ئوقۇلغان يەرنىڭ مەسجىد ياكى باشقا يەر
بولسۇن، چوڭ ياكى كىچىك ئورۇن بولسۇن
ئوخشاشلا نامازنى سۈتىرىگە يۈزلىنىپ ئوقۇش پەرز.

چۈنكى پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى
ۋەسەللەم مۇنداق دېگەن: «(ئالدىڭغا) سۈترە
قويماستىن ناماز ئوقۇما. ناماز ئوقۇۋاتقىنىڭدا
ھېچكىمنىڭ ئالدىڭدىن ئۆتۈشىگە يول قويما.
ئالدىڭدىن چىڭ تۇرسا ئۇنىڭ بىلەن ئۇرۇش.
چۈنكى، ئۇنىڭ بىلەن «ئەلقارن» دېگەن شەيتان
بىللە. » « لا تُصَلِّ إِلَّا إِلَى سُتْرَةٍ، وَلَا تَدْعُ أَحَدًا يَمْرُؤًا بَيْنَ
يَدَيْكَ، فَإِنْ أَبِي فَلْيُقَاتِلْهُ، فَإِنْ مَعَهُ الْقَرِينُ. » [رواه ابن خزيمة

بسنە جىد][ئىمام ئىبنى خۇزەيمە ياخشى سەنەد بىلەن
رىۋايەت قىلغان.]

[18] نامازدا سۈتۈرگە يېقىن تۇرۇش پەرز.
چۈنكى، بۇ پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى
ۋەسەللەمنىڭ بۇيرۇقى.

[19] پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەم
ناماز ئوقۇپ سەجدە قىلىدىغان ئورۇن بىلەن
ئالدىدىكى تامنىڭ ئارىسىدا بىر قوي ئۆتەلگۈدەكلا
ئارىلىق بولاتتى. مۇشۇنداق قىلغان كىشى، سۈتۈرگە
تەلەپ شەرىئەت قىلىنغاندىكىدەك يېقىن تۇرغان
ھېسابلىنىدۇ.

شۇنى دېيىشىم كېرەك: سۈرىيە ۋەياكى باشقا
ئۆلكىلەردە مەسجىدلەردە ناماز قىلغان كىشىلەر
مەسجىدنىڭ ئوتتۇرىسىدا تۇرىۋېلىپ تامدىن ياكى

(توۋرۇك، سۈترە) دېگەندەك توسۇقلاردىن يىراق
ھالەتتە ناماز ئوقۇغانلىقىنى كۆردۈم. بۇ پەيغەمبەر
سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسسالەمنىڭ بۇيرۇقىدىن
خەۋەرسىز قېلىشتىن باشقا نەرسە ئەمەس.

سۈترىنىڭ ئېگىزلىكى:

[20] سۈترە (كامىدا) يەردىن بىر ياكى ئىككى

غېرىچ ئېگىزلىكتە بولۇشى لازىم.

پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسسالەم بۇ

ھەقتە مۇنداق دېگەن: «سەلەردىن ھەر كىم ئالدىغا

(تۆگە) ئىگىرىنىڭ ئارقىسىچىلىك ئېگىزلىكتىكى بىر

نەرسە قويۇپ ناماز ئوقۇسۇن. » «إِذَا وَضَعَ أَحَدُكُمْ بَيْنَ

يَدَيْهِ مِثْلَ مُؤَخِرَةِ الرَّحْلِ فَلْيُصَلِّ، وَلَا يُبَالِ مَنْ مَرَّ وَرَاءَ

ذَلِكَ.» (مسلم)

بۇ ھەدىس سۈترە ئۈچۈن يەرگە سىزىق

سىزىنىڭ سۈتىنىڭ ئورنىنى ئالمايدىغانلىقىنى
كۆرسىتىدۇ. سۈترە ئۈچۈن يەرگە سىزىق سىزىش
توغرىسىدا كەلگەن ھەدىسلەر زەئىتۇر.

[21] سۈتىگە ئۇدۇلمۇ ئۇدۇل يۈزلىنىدۇ.

چۈنكى، سۈتىگە يۈزلىنىپ ناماز قىلىش بۇيرۇقى
ئوچۇق بۇيرۇقتۇر. سۈتىنىڭ دەل ئوتتۇرىسىغا
يۈزلىنىشتىن قېچىپ، سۈتىنىڭ ئوڭ ياكى سول
تەرىپىگە يۈزلىنىپ تۇرۇۋېلىشقا كەلسەك - بۇ
پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەمدىن كەلگەن
ئەمەس.

[22] يەرگە قالدغان تاياق دېگەندەك نەرسىگە،

دەرەخكە، تۈۋرۈككە، تۆشكى ئۈستىدە ياتقان ياكى
ئۈستىگە يوتقان يېپىنۋالغان ئايالغا، ۋە ياكى تۆگە
دېگەندەك ئۇلىغىغا يۈزلىنىپ تۇرۇپ ناماز ئوقۇش

دۇرۇس.

قەبرىگە يۈزلىنىپ ناماز ئوقۇش ھارام

[23] قەبرىلەرگە يۈزلىنىپ ناماز ئوقۇش قەتئىي

دۇرۇس ئەمەس. مەيلى ئۇ قەبرە پەيغەمبەرلەرنىڭ

قەبرىسى بولسۇن ياكى باشقىلارنىڭ قەبرىسى

بولسۇن ئوخشاشلا دۇرۇس ئەمەس.

ھەرەم مەسجىدلىرىدە بولغان تەقدىردىمۇ ناماز

ئوقۇۋاتقان كىشىنىڭ ئالدىدىن ئۆتۈش ھارام

[24] ناماز ئوقۇۋاتقان كىشىنىڭ ئالدىدا سۈترە

بولسا، (سۈترە بىلەن) ئۇنىڭ ئارىسىدىن ئۆتۈش

دۇرۇس ئەمەس. بۇ جەھەتتە ھەرەم مەسجىدى

بىلەن باشقا مەسجىدلەرنىڭ ئارىسىدا ھېچبىر پەرق

يوق. ناماز ئوقۇۋاتقان كىشىنىڭ ئالدىدىن ئۆتۈشنىڭ

دۇرۇس ئەمەسلىكى توغرىسىدا ھەممىسىنىڭ ھۆكۈمى

ئوخشاش .

چۈنكى ، پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى
ۋەسسەللەم بۇ ھەقتە مۇنداق دېگەن: «ناماز
ئوقۇۋاتقان كىشىنىڭ ئالدىدىن ئۆتكەن كىشى ئۆزىگە
يۈكلىنىدىغان (گۇناھ) نى بىلسە ئىدى ، قىرىق
(يىل) ساقلايدىغان ئىش بولسىمۇ ، ئۇنىڭ ئالدىدىن
ئۆتمىگەن بولاتتى .» «لَوْ يَعْلَمُ الْمَارُّ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي
مَاذَا عَلَيْهِ، لَكَانَ أَنْ يَقِفَ أَرْبَعِينَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ
يَدَيْهِ.» (ئىمام بۇخارى ۋە مۇسلىم)

پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسسەللەمنىڭ
تاۋاپ قىلىنىدىغان مەيدانىنىڭ بىر تەرىپىدە كىشىلەر
ئالدىدىن ئۆتۈپ تۇرغان ھالەتتە ئالدىغا سۈترە
قويماستىن ناماز ئوقۇغانلىقى توغرىسىدىكى ھەدىسكە
كەلسەك ، رەسۇلۇللاھ بىلەن ئۇ زات سەجدە

قىلىدىغان جاينىڭ ئارىسىدىن ھېچكىم ئۆتمىگەنلىكى
ئۈچۈن، بۇ ھەدىسىنى (ھەرەمدە ناماز ئوقۇۋاتقان
كىشىنىڭ سەجدىگاھىنىڭ ئىچىدىن كېسىپ
ئۆتۈشكە) دەلىل قىلىش توغرا ئەمەس.

ھەرەم مەسجىدىدە بولغان تەقدىردىمۇ ناماز
ئوقۇۋاتقان كىشىنىڭ ئالدىدىن ئۆتكەن كىشىگە
توسالغۇ بولۇش پەرز

[25] ناماز ئوقۇۋاتقان كىشى ئۆزى بىلەن
سۈتىرىسىنىڭ (ياكى سەجدىگاھىنىڭ) ئارىسىدىن
ھېچكىمنىڭ ئۆتۈشگە يول قويماسلىقى لازىم.

پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەم بۇ
ھەقتە مۇنداق دېگەن: «ئالدىڭغا سۈترە قويماستىن
ناماز ئوقۇما. ناماز ئوقۇۋاتقىنىڭدا ھېچكىمنىڭ

ئالدىڭىدىن ئۆتۈشكە يول قويما. ئالدىڭىدىن ئۆتۈشتە چىڭ تۇرسا ئۇنىڭ بىلەن ئۇرۇش. چۈنكى، ئۇنىڭ بىلەن شەيتان بىللە. « لا تُصَلِّ إِلَّا إِلَى سُتْرَةٍ، وَلَا تَدْعُ أَحَدًا يَمْرُؤَ بَيْنَ يَدَيْكَ، فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ، فَإِنْ مَعَهُ الْقَرِينُ. » [رواه ابن خزيمة بسنة جيد] [ئىمام ئىبنى خۇزەيمە ياخشى سەنەد بىلەن رىۋايەت قىلغان].

پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسسالەم يەنە مۇنداق دېگەن: «بىرىڭلار ئالدىڭا كىشىلەرگە نىسبەتەن سۈترە بولغۇدەك نەرسىنى قويۇپ ناماز ئوقۇۋاتقاندا باشقا بىرى ئالدىڭلاردىن ئۆتمەكچى بولسا، ئۇنىڭ مەيدىسىن كەينىگە ئىتتىرسۇن. ئەگەر ئۆتۈش ئۈچۈن چىڭ تۇرسا ئۇنىڭ بىلەن ئۇرۇشسۇن. چۈنكى، ئۇ شەيتاندۇر. » «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ إِلَى شَيْءٍ يَسْتُرُهُ مِنَ النَّاسِ، فَأَرَادَ أَحَدٌ أَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَلْيَدْفَعْهُ فَإِنْ

أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ، فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ.» [رواه البخاري ومسلم]

يەنە بىر رىۋايەتتە مۇنداق كەلگەن: «بىرىڭلار ئالدىغا كىشىلەرگە نىسبەتەن سۈترە بولغۇدەك نەرسىنى قويۇپ ناماز ئوقۇۋاتقاندا باشقا بىرى ئالدىڭلاردىن ئۆتمەكچى بولسا، قولىدىن كېلىشىچە ئۇنىڭغا قارشىلىق كۆرسەتسۇن. ئۆتۈشتە چىڭ تۇرسا ئۇنىڭ بىلەن ئۇرۇشسۇن. چۈنكى، ئۇ شەيتاندۇر.» «إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ يُصَلِّي فَلَا يَدْعُ أَحَدًا يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ، وَلْيَذَرَأْ مَا اسْتَطَاعَ، فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ ; فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ.» [رواه ابن خزيمة]

يەنە بىر رىۋايەتتە مۇنداق كەلگەن: «بىرىڭلار ناماز ئوقۇۋاتقاندا ئالدىدىن بىر نەرسە ئۆتمەكچى بولسا، ئۇنى توسسۇن. يەنە ئۆتمەكچى بولسا، ئۇنى يەنە توسسۇن. يەنە ئۆتمەكچى بولسا، ئۇنىڭ بىلەن

ئۇرۇشسۇن . چۈنكى ، ئۇ شەيتاندۇر . » «إِذَا مَرَّ بَيْنَ يَدَيْ
أَحَدِكُمْ شَيْءٌ وَهُوَ يُصَلِّي فَلْيَمْنَعْهُ، فَإِنْ أَبَى فَلْيَمْنَعْهُ، فَإِنْ أَبَى
فَلْيُقَاتِلْهُ، فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ. » [رواه البخاري]

ناماز ئوقۇۋاتقان كىشى ئالدىدىن ئۆتمەكچى
بولغاننى (ئادەم ياكى ھايۋاننى) توسۇش ئۈچۈن
ئالدىغا مېڭىش

[26] ناماز ئوقۇۋاتقان كىشىنىڭ - ھايۋان
ياكى كىچىك بالا قاتارلىق - دىنىي ئەمەللەرگە
تەكلىپ قىلىنمايدىغانلار ئالدىدىن ئۆتمەكچى بولسا
ئۇنى توسۇش ئۈچۈن بىر ياكى بىر قانچە قەدەم
ئالدىغا مېڭىشى دۇرۇس .

نامازنى بۇزىدىغان ئىش

[27] ناماز ئوقۇغاندا ئالدىغا سۈترە قويۇشنىڭ
ئەھمىيەتلىرىدىن بىرى: سۈترە ناماز ئوقۇۋاتقان

كشنىڭ ئالدىدىن باشقىلارنىڭ ئۆتۈشىگە توسالغۇ بولىدۇ. نامازنى سۈتىرىگە قاراپ ئوقۇمىغان كىشىنىڭ (باشقىلار ئۇنىڭ ئالدىدىن ئۆتۈشىگە توسالغۇ بولۇش) ئىمكانىيىتى بولمايدۇ. سۈتىرىسىز ناماز ئوقۇغان بۇنداق كىشىنىڭ نامىزى بويىغا يەتكەن ئايال كىشىنىڭ، ئېشەكنىڭ ياكى قارا ئىتنىڭ ئالدىدىن ئۆتۈشى سەۋەبلىك بۇزۇلۇپ كېتىدۇ.

ئۈچىنچى: نىيەت قىلىش

[28] ناماز ئوقۇماقچى بولغان كىشى ئۆزى ئوقۇماقچى بولغان نامازغا نىيەت قىلىشى، ئوقۇماقچى بولغان نامىزى دىلىدا ئېنىق بولۇشى شەرت. مەسلەن: پېشىن ياكى ئەسرى نامىزىنىڭ (ۋەياكى باشقا نامازنىڭ) پەرزىنى ياكى سۈننىتىنى

ئوقۇماقچى بولغان كىشى شۇ نامازغا (دلىدا) نىيەت قىلىشى كېرەك. نىيەت نامازنىڭ بىر شەرتى ياكى رۇكۇندۇر. نىيەتنى تىلدا ئېيتىش سۈننەتكە زىت بىدئەتتۇر. ئىماملارغا تەقلىد قىلغان (مەزھەپ ئالىملىرى) دىن ھېچكىم نىيەتنى تىلدا ئېيتىشنى تەرغىپ قىلمىغان.

تۆتىنجى: تەكبىر

[29] ئاندىن «ئاللاھۇ ئەكبەر» دەپ نامىزنى باشلايدۇ. «ئاللاھۇ ئەكبەر» دەپ ناماز باشلاش نامازنىڭ پەرزلىرىدىن بىرى ھېسابلىنىدۇ. بۇ ھەقتە پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسسالەم مۇنداق دېگەن: «نامازنىڭ ئاچقۇچى تاھارەت، (ھەر قانداق دۇنياۋىي گەپ سۆز، ئىش ھەرىكەتنى) ھارام

قىلىدىغان ئىش (ئاللاھۇ ئەكبەر دەپ) تەكبىر ئېيتىش
(ئارقىلىق نامازغا كىرىشتۈر)، ئاخىرلىشىشى تەسلىم
(يەنى «ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم دەپ ئىككى تەرەپكە
سالام بېرىش) دۇر. «مِفْتَاحُ الصَّلَاةِ الطُّهُورُ، وَتَحْرِيمُهَا
التَّكْبِيرُ، وَتَحْلِيلُهَا التَّسْلِيمُ.» [رواه أبو داود والترمذي]

[30] نامازدىكى ھەر قايسى ئورۇنلاردىكى
تەكبىرنى ئېيتقاندا ئاۋازنى كۆتۈرمەيدۇ. ئەمما،
ئىمام نامازدىكى تەكبىرلەرنى ئاۋازنى كۆتۈرۈپ
تۇرۇپ ئېيتىدۇ.

[31] ئىمامنىڭ كېسەل ياكى ئاۋازنىڭ قىسقى
بولۇشى، ياكى جامائەت سانىنىڭ كۆپ بولۇشى
سەۋەبلىك - ھاجەت تۇغۇلسا - ئىمامنىڭ تەكبىرنى
مۇئەزرىن جامائەتكە يەتكۈزۈپ بەرسە دۇرۇس.

[32] ئىمامغا ئىقتىدا قىلىپ ناماز ئوقۇغان

كشى ئىمام «ئاللاھۇ ئەكبەر» دېگەندىن كېيىن
«ئاللاھۇ ئەكبەر» دەيدۇ.

تەكبىر ئېيتقاندا قوللارنى كۆتۈرۈش ۋە
بۇنىڭ شەكلى

[33] ناماز ئوقۇغان كشى (نامازدىكى ھەر
قايسى ئورۇنلاردا) تەكبىر ئېيتسا، قوللىرىنى تەكبىر
بىلەن كۆتۈرۈشمۇ، ياكى تەكبىردىن ئاۋۋال
كۆتۈرۈشمۇ، ۋەياكى تەكبىردىن كېيىن كۆتۈرۈشمۇ
ئوخشاشلا دۇرۇس بولۇپ، بۇ ئۈچلى خىل ئەھۋال
سۈننەتتە مەۋجۇت.

[34] تەكبىر ئېيتىپ قوللارنى كۆتۈرگەندە
(بارماقلار ئارىسىنى جۈپلىۋالماستىن) بارماقلارنىڭ
ئارىلىقى ئوچۇق ھالەتتە كۆتۈرىدۇ.

[35] قوللارنى مۇرىنىڭ باراۋىرىدە كۆتۈرىدۇ.

بەزىدە قوللىرىنىڭ ئۈچىنى قۇلاق يۇمشىقىنىڭ
باراۋىرىدە ئېگىزرەك كۆتۈرىدۇ.

شۇنداق دەيمەنكى: باش بارماقنى قۇلاق
يۇمشىقىغا تەگكۈزۈشنىڭ سۈننەتتە ھېچقانداق ئورنى
يوق. بۇ ماڭا كۆرە (شەيتاندىن كەلگەن)
ۋەسۋەسىنىڭ سەۋەبلىرىدىن.

ناماز باشلاش تەكلىپىدىن كېيىن ئىككى
قولنىڭ ھالىتى

[36] تەكلىپىدىن كېيىنلا ئوڭ قول سول قولنىڭ
ئۈستىگە قويۇپ (قول باغلاپ تۇرىدۇ). بۇ
پەيغەمبەرلەرنىڭ نامازدىكى ھالىتىدۇر، پەيغەمبەر
سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەم ساھابىلىرىگە
مۇشۇنداق قىلىشنى بۇيرۇغان. نامازدا ئىككى قولنى
ئىككى يانغان ساڭگىلىتىپ تۇرۇش دۇرۇس ئەمەس.

[37] ئوڭ قولنىڭ ئالقىنى سول قولنىڭ دۈمبىسىگە، بېشىغا ۋە سول بېلەككە تېگىشىپ تۇرىدۇ.

[38] بەزىدە سول قول ئوڭ قول (نىڭ بارماقلىرى) بىلەن قاماللاپ تۇتىلىدۇ. قولنى قاماللاپ تۇرۇش بىلەن قويۇپ تۇرۇش (يەنى بىر نەچچە بارماق سول بىلەكنى قاماللايدۇ، ئوتتۇرىدىكى بىر نەچچە بارماقلار بىلەك ئۈستىگە قويۇلۇپ تۇرىدۇ) نىڭ ياخشى ئىكەنلىكىنى ئىلگىرى سۈرگەن بىر قىسىم كېيىنكى زاماندىكى ئۆلىمالارنىڭ بۇ كۆز قارىشىنىڭ شەرىئەتتە ئاساسى يوق.

[39] قوللار پەقەتلا كۆكرەك ئۈستىگە قويۇلىدۇ. بۇ ئەرلەر بىلەن ئاياللارغا ئوخشاش. دەيمەنكى: قوللارنىڭ كۆكرەكتىن باشقا يەرگە (يەنى كىندىك

ئاستىغا ياكى كىندىك ئۈستىگە) قويۇلۇش
توغرىسىدىكى كۆز قاراش يا (زەئىپ ھەدىسكە)
ئاساسلانغان كۆز قاراشتۇر ياكى دىندا ئاساسى يوق
كۆز قاراشتۇر.

[40] ئوڭ قولنى بېلىگە قويۇپ تۇرۇش دۇرۇس
ئەمەس.

نامازدىكى خۇشۇد ۋە سەجدىگاھقا قاراپ
تۇرۇش

[41] ناماز خۇشۇد بىلەن ئوقۇلۇشى، ئۇنىڭ
خۇشۇئىغا تەسىر كۆرسىتىدىغان - نەقىش ۋە بېزەك
قاتارلىق - ھەر قانداق نەرسىلەردىن يىراق تۇرۇشى
كېرەك. تاماق تەييار بولغاندا ياكى چوڭ كىچىك
تەرتىپ قىستاپ تۇرغان ھالەتتە ناماز ئوقۇشقا
بولمايدۇ.

[42] نامازدا قىيامدا ئۆرە تۇرغاندا سەجدە قىلىدىغان ئورۇنغا قاراپ تۇرىدۇ.

[43] ناماز ئوقۇۋاتقاندا ئوڭ سولغا قاراشقا بولمايدۇ. چۈنكى، نامازدا ئوڭ سولغا قاراش شەيتاننىڭ بەندىنىڭ نامىزىنى ئۇغۇرلاپ كەتكەنلىكىدىن بولىدۇ.

[44] نامازدا ئاسمانغا قاراش دۇرۇس ئەمەس.
ئىستىفتاھ دۇئاسى (قرائەتتىن ئاۋۋالقى
نامازنى باشلاش دۇئاسى)

[45] ئاندىن بەندە پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسسالەم ئوقۇغان بەزى دۇئالارنى ئوقۇيدۇ.
بۇ ھەقتە كۆپلىگەن دۇئالار بار بولۇپ، بۇ دۇئالارنىڭ ئەڭ مەشھۇرلىرىدىن بىرى مۇنۇ دۇئادۇر:
«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَتَعَالَى جَدُّكَ، وَلَا

إِلَهَ غَيْرُكَ.» «سۇبھانەكە ئاللاھۇممە ۋەبھەمدىكە،
ۋەتەبارەكەسمۇكە، ۋەتەئالا جەددۇكە، ۋەلا ئىلاھە
غەيرۇك» [رواه أهل السنن وصححه الألباني في صحيح
الترمذي وصحيح أبي داود] نامازدا بۇ دۇئا بىلەن
باشلاش توغرىسىدا پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى
ۋەسەللەمدىن بۇيرۇق كەلگەنلىكى ئۈچۈن، نامازنى
بۇ دۇئا بىلەن باشلاش كېرەك. [قراءتتەن ئىلگىرى
ئوقۇلىدىغان باشقا دۇئالارنى كۆرمىگىچى بولغان
كىشى ئەلبانىنىڭ «رەسۇلۇللاھنىڭ نامىزى» ناملىق
كىتابىغا ۋە باشقا كىتابلارغا مۇراجىئەت قىلسۇن.]

قۇرئان قىرائەت قىلىش

[46] ئاندىن «أعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم

الله الرحمن الرحيم» (ئەئۇۋۇزۇ بىللاھى مەنەششەيتانەر
رەجىم، بىسمىللاھىررەھمانررەھىم) دەپ شەيتاندىن

پاناھ تىلەيدۇ. بۇنى دېيىش پەرز بولۇپ، بۇنى دېمىگەن كىشى گۇناھكار بولىدۇ.

[47] بەزى چاغدا «أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ،

مِنْ هَمَزِهِ، وَنَفْخِهِ، وَنَقْثِهِ» (رواه الترمذي أبو داود وابن ماجه وأحمد) دېيىش سۈننەت.

[48] بەزىدە مۇنداق دەيدۇ: «أَعُوذُ بِاللّٰهِ السَّمِيعِ

الْعَلِيمِ، مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، مِنْ هَمَزِهِ، وَنَفْخِهِ، وَنَقْثِهِ.» (رواه الترمذي أبو داود وابن ماجه وأحمد)

[49] ئاندىن، مەيلى سۈرە فاتىھە ئاشكارا

قراءەت قىلىندىغان مەيلى يوشۇرۇن قراءەت قىلىندىغان نامازنىڭ ھەر قاندىقىدا «بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» دەيدۇ.

سۈرە فاتىھەنى ئوقۇش

[50] ئاندىن سۈرە فاتىھەنى «بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ

الرَّحِيمِ « بىلەن قوشۇپ ئوقۇيدۇ. نامازدا سۈرە فاتىھەنى ئوقۇش پەرز. سۈرە فاتىھە ئوقۇلمىسا، ناماز دۇرۇس بولمايدۇ. ئەرەب بولمىغانلار بۇ سۈرىسىنى يادلىشى لازىم.

[51] سۈرە فاتىھەنى يادلىيالمىغان كىشى، نامازدا سۈرە فاتىھەنى ئوقۇشنىڭ ئورنىغا مۇنداق دېيىشى يېتەرلىك: «سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.»

[52] سۈرە فاتىھەنى ئوقۇغاندا ئايەتمۇ ئايەت ئوقۇيدۇ. ھەر ئايەتتىن كېيىن توختايدۇ. مەسىلەن: {بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ} دەپ توختايدۇ، ئاندىن: {الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ} دەپ توختايدۇ، ئاندىن: {الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ} دەپ توختايدۇ. سۈرىنىڭ ئاخىرىغىچە مۇشۇ خىل شەكىلدە ئوقۇيدۇ.

پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسسالەمنىڭ
ھەر قانداق قرائىتى مۇشۇنداق ئىدى ۋە ئايەتنىڭ
ئاخىرىدا توختايتتى. ئايەتلەرنىڭ بىر-بىرىگە
مۇناسىۋىتى بولغان تەقدىردىمۇ، بىر ئايەتنىڭ
ئاخىرىسىنى باشقا ئايەتنىڭ بېشى بىلەن قوشۇپ
ئوقۇمايتتى.

[53] سۈرە فاتىھەدىكى «مَالِك» دەپ ئوقۇسىمۇ،
«مَالِك» دەپ ئوقۇسىمۇ دۇرۇس.

ئىمامغا ئىقتىدا قىلغان كىشىنىڭ سۈرە
فاتىھەنى ئوقۇشى

[54] ئىمام سۈرە فاتىھەنى مەيلى ئاشكارا
ئوقۇسۇن ياكى مەخپىي ئوقۇسۇن، ئىمامغا ئىقتىدا
قىلىپ ناماز ئوقۇغۇچىنىڭ ئوخشاشلا سۈرە فاتىھەنى
(مەخپىي) ئوقۇشى پەرز. ئىمام سۈرە فاتىھەنىڭ

تۈگەتكەندىن كېيىن قىسقا مۇددەت تۇرغان مۇددەتتە
- گەرچە سۈرە فاتىھەدىن كېيىن بىر مۇددەت
تۇرۇۋېلىشنىڭ سۈننەت ئورنى يوقلۇقىنى بىلسەكمۇ -
ئىمامغا ئىقتىدا قىلغۇچى يەنىلا سۈرە فاتىھەنى
ئوقۇشى كېرەك.

سۈرە فاتىھەدىن كېيىنكى قىرائەت

[55] تۆت رەكئەتلىك پەرزنىڭ نامازنىڭ
دەسلەپكى ئىككى رەكئىتىدە سۈرە فاتىھەدىن كېيىن
باشقا بىر سۈرە ياكى بىر قانچە ئايەت ئوقۇش -
جىنازا نامىزىدىمۇ ئوخشاش - سۈننەت.

[56] سەپەر، يۆتەل، كېسەللىك ياكى كىچىك
بالىنىڭ يىغلاپ كېتىشى سەۋەبلىك فاتىھە
سۈرىسىدىن كېيىن بەزىدە ئۇزۇن، بەزىدە قىسقا
سۈرىلەرنى ئوقۇشقا بولىدۇ.

[57] قرائت نامازلارغا قاراپ پەرقلق بولىدۇ.

مەسلەن، بامدات نامىزى باشقا نامازلارغا قارىغاندا قىرائىتى ئەڭ ئۇزۇن بولغان نامازدۇر. (قىرائىتىنىڭ ئۇزۇنلىقى نۇقتىسىدىن بامدات نامىزىدىن كېيىن) پېشىن نامىزى (نىڭ قىرائىتى ئۇزۇن)، ئۇنىڭدىن قالسا ئەسر نامىزى، ئۇنىڭدىن قالسا خۇپتەن نامىزىنىڭ قىرائىتىدۇر. باشقىسىغا قارىغاندا شام نامىزىنىڭ قىرائىتى ئەڭ قىسقا بولىدۇ.

[58] كېچە (تەھەججۇد) نامىزىنىڭ قىرائىتى

باشقا ھەر قانداق نامازنىڭكىدىن ئۇزۇن بولىدۇ.

[59] نامازنىڭ بىرىنچى رەكئىتىنىڭ قىرائىتىنى

ئىككىنچى رەكئىتىنىڭ قىرائىتىدىن ئۇزۇنراق ئوقۇش سۈننەت.

[60] تۆت رەكئەتلىك پەرز نامازلارنىڭ ئاخىرقى

ئىككى رەكئتنىڭ قىرائىتىنى باشتىكى ئىككى
رەكئەتنىڭ يېرىمىغا تەڭ كەلگۈدەك شەكىلدە قىلىش
كېرەك.

نامازنىڭ ھەر رەكئىتىدە سۈرە فاتىھە ئوقۇش
[61] نامازنىڭ ھەر بىر رەكئىتىدە سۈرە
فاتىھەنى ئوقۇش پەرز.

[62] تۆت رەكئەتلىك پەرز نامازنىڭ ئاخىرقى
ئىككى رەكئىتىدە بەزىدە سۈرە فاتىھەدىن كېيىن
باشقا سۈرىلەرنى ئوقۇش سۈننەت.

[63] ئىمامنىڭ سۈننەتتە بايان قىلىنغاندىن
ئۇزۇن قىرائەت قىلىۋېلىشى، دۇرۇس ئەمەس.
چۈنكى، بۇنداق قىلىش ئىمامغا ئىقتىدا قىلغان
ياشاغانلارغا، كېسەلگە، بالىسى بار ئايالغا، ياكى

ئېھتىياجى بار بىرىگە ئېغىر كېلىدۇ.

[64] بامدات نامىزىنىڭ پەرىزىنىڭ، جۈمە ئە

نامىزىنىڭ، ئىككى ھېيت نامىزىنىڭ، ئىستىسقا

نامىزىنىڭ، كۈسۈف نامىزىنىڭ قىرائىتى ئاشكارا

ئوقۇلىدۇ، شۇنداقلا شام ۋە خۇپتەن نامىزىنىڭ

ئالدىنقى ئىككى رەكئەتتىكى قىرائىتىمۇ ئاشكارا

ئوقۇلىدۇ.

پېشىن ۋە ئەسر نامىزىنىڭ ھەممە رەكئەتتىكى

قىرائەت، شۇنداقلا شامنىڭ ئاخىرقى بىر رەكئەتنىڭ،

خۇپتەننىڭ ئاخىرقى ئىككى رەكئەتنىڭ قىرائىتى

مەخپىي ئوقۇلىدۇ.

[65] قىرائىتى مەخپىي ئوقۇلىدىغان نامازلاردا

ئىمامنىڭ بەزىدە جامائەتكە ئايەتلەرنى ئاڭلاتقۇدەك

دەرىجىدە ئوقۇشى دۇرۇس.

[66] ۋىتىر ۋە كېچىلىك نامازغا (تەھەججۇدقا) كەلسەك، بۇ نامازلاردا قىرائەتنى بەزىدە مەخپىي، بەزىدە ئاشكارا ھالەتتە قىلىشقا بولىدۇ.

قۇرئاننى تەرتىل بىلەن (ئۆزىنى توختىتىپ ئاستا) ئوقۇش

[67] قۇرئاننى ئالدىراپ، تېز ئوقۇماستىن، تەرتىل بىلەن ئالدىرىماي ئوقۇش سۈننەت. (ئۆزى ۋە باشقىلار) ھەر-بىر ھەرپنى ئېنىق پەرق ئېتەلگۈدەك دەرىجىدە ئېنىق ئوقۇش كېرەك. شۇنداقلا، قۇرئاننى چىرايلىق ئاۋاز بىلەن ئوقۇش كېرەك. قۇرئاننى ئوقۇغۇچى تەجۋىد ئالىملىرى ئوتتۇرىغا قويغان تەجۋىد قائىدىسى بىلەن ئوقۇشى كېرەك. قۇرئاننى ناخشىكەشتەك غىگىشپ بىدئەت شەكىلدە ئوقۇش ۋە

ناخشىچىلارنىڭ مىلودىيىسىدە ئوقۇش دۇرۇس ئەمەس.

ئىمامغا تۈزىتىش بېرىش

[68] ئىمام قىرائەتتە ئېزىپ كەتسە (شۇنداقلا خاتا ئوقۇسا)، ئىمامغا ئىقتىدا قىلىپ ناماز ئوقۇغۇچى ئىمامغا (ئۇ ئېزىپ كەتكەن ئايەتنى توغرا ئوقۇپ بېرىش ئارقىلىق) تۈزىتىش بېرىشى شەرىئەتتە بەلگىلەنگەن.

ئالتىنچى: رۇكۇ قىلىش

[69] قىرائەتنى تۈگەتكەن كېيىن، نەپەس ئېلىپ چىقارغۇدەك مۇددەت تۇرىۋالدۇ.

[70] ئاندىن نامازغا كىرىش تەكبرىدە

كۆتۈرگەندىكىدەك ئىككى قولىنىڭ بارماقلىرىنى ھىم
جۈپلىۋالماستىن كۆتۈرۈپ ئالقىنىنى قېلىڭ قارىتىپ،
قوللىرىنى مۇرىسىنىڭ باراۋىرىدە، بەزىدە بارماق
ئۇچى قۇلاق يۇمشىقىغا باراۋەر كەلگۈدەك دەرىجىدە
كۆتۈرىدۇ.

[71] قوللىرىنى كۆتۈرۈشتىن ئىلگىرى، ياكى
كۆتۈرۈش بىلەن بىرگە، ياكى كۆتۈرۈلگەندىن كېيىن
ئاللاھۇ ئەكبەر دەپ تەكبىر ئېيتىدۇ. تەكبىر ئېيتىش
پەرز.

[72] ئاندىن رۇكۇ قىلىدۇ. رۇكۇنى ئاندىن
پۈتۈن بۇغۇملىرى جايىغا چۈشكۈدەك دەرىجىدە
قىلىدۇ. بۇ پەرزىدۇر.

[73] رۇكۇدا قوللىرى بىلەن تىزنى قاماللاپ
تۇتۇپ تۇرىدۇ. بۇ ھالەتتە بارماق ئارىلىقلىرىنى

ئېچىپ، تىزنى قاماللاپ تۇتىدۇ.

[74] رۇكۇدا دۈمبىسىنى ئېگىپ تۈز تۇرىدۇ.

تۇرۇش شەكلى دۈمبىسىگە (چىندە دېگەندەك ئەسۋابلاردا سۇ قويۇلسا) سۇ تۆكۈلۈپ كەتمىگۈدەك دەرىجىدە تۈز تۇرىدۇ. (گەۋدىسى يەر بىلەن پارالل ھالەتتە، توقسان گرادۇس ئېگىلىپ تۇرىدۇ.)

[75] رۇكۇ ھالىتىدە بېشىنى يەرگە

ساڭگىلىتىۋېلىشقىمۇ، ياكى ئېگىز كۆتۈرۈۋېلىشقىمۇ بولمايدۇ. بېشىنى دۈمبىسى بىلەن بىر تەكشىلىكتە تۇتىدۇ.

[76] جەينەكلىرىنى بېقىندىن يىراق تۇتىدۇ.

[77] رۇكۇدا ئۈچ قېتىم ياكى ئۈچ قېتىمدىن

كۆپ «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ» «سۇبھانە رەببىيەل ئەزىم» دەيدۇ. (رواه أصحاب السنن وأحمد) (رۇكۇدا

كامىدا مۇشۇ زىكرنى ئوقۇسا يېتەرلىك بولىدۇ)
رۇكۇدا قىلىنىدىغان بۇنىڭدىن باشقا دۇئالارمۇ
بار بولۇپ، ئۇلارنىڭ بەزىسى ئۇزۇن، بەزىسى
ئوتتۇراھال، بەزىسى قىسقىدۇر. (بۇ دۇئالار ئۈچۈن
«پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ناماز ئوقۇش
شەكلى» ناملىق كىتابنىڭ 132 - بېتىگە قاراڭ)

**نامازنىڭ پەرزلىرىنىڭ مىقدارىنى بىر - بىرىگە
تەڭ كەلگۈدەك شەكىلدە ئورۇنداش**

[78] نامازنىڭ پەرزلىرىنىڭ مىقدارىدىن
ئۇزۇنلۇق مۇددىتى جەھەتتە بىر - بىرىگە تەڭ
كەلگۈدەك شەكىلدە ئورۇنداش سۈننەت. شۇ
ۋەجىدىن، رۇكۇنى، رۇكۇدىن تۇرۇپ ئۆرە تۇرۇشنى،
سەجدىنى ۋە ئىككى سەجدە ئارىسىدىكى ئولتۇرۇشنى

- مىقدار جەھەتتە - بىر- بىرىگە تەڭ كەلگۈدەك
شەكىلدە قىلدۇ.

[79] رۇكۇدا ۋە سەجدىدە قۇرئان ئوقۇش
دۇرۇس ئەمەس.

رۇكۇدىن تۇرۇش

[80] ئاندىن رۇكۇدىن تۇرۇش كېرەك. بۇ
پەرزدۇر.

[81] رۇكۇدىن تۇرغاندا «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ
حَمِدَهُ» (رواه البخاري) «سەمىئەللاھۇ لىمەن ھەمىدە»
دەيدۇ. (بۇخارى رىۋايەت قىلغان) بۇنداق قىلىش
پەرز.

[82] ئاۋۋالقىغا ئوخشاش رۇكۇدىن تۇرغاندا
ئىككى قولنى كۆتۈرىدۇ.

[83] ئاندىن پۈتۈن ئۇستىخان - بوغۇملىرى

ئۆز ئورنىغا چۈشكەن قەدەر ئۆرە تۇرىدۇ. بۇ پەرز.

[84] ۋە «رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ.» «رەببەنا ۋەلەكەل

ھەمدۇ» دەيدۇ. (بۇخارى رىۋايەت قىلغان)

بۇنىڭدىن باشقا دۇئالارمۇ بار بولۇپ،

تەپسىلاتى ئۈچۈن «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ

ناماز ئوقۇش شەكلى» ناملىق ئەسەرگە قاراڭ.

يۇقارقى دۇئانى ئوقۇماق ھەر قانداق ھالەتتە

- ئىمامغا ئىقتىدا قىلغان چاغدىمۇ ئوخشاشلا - پەرز

ھېسابلىنىدۇ. چۈنكى بۇ دۇئا رۇكۇدىن تۇرغاندا

ئوقۇلىدىغان قىيام دۇئاسىدۇر. «سەمئەللاھۇ لىمەن

ھەمدە» بولسا رۇكۇدىن تۇرىدىغاندا ئوقۇيدىغان

دۇئادۇر.

[85] يۇقىرىدا ئېيتقىنىمىزدەك، ئۇزۇنلۇق

جەھەتتە رۇكۇدىن كېيىنكى تۇرۇش مىقدارى
رۇكۇنىڭ مىقدارى بىلەن تەڭ بولىدۇ.

[86] ئاندىن «ئاللاھۇ ئەكبەر» دەپ سەجدىگە
بارىدۇ. «ئاللاھۇ ئەكبەر» دېيىش پەرز.

[87] («ئاللاھۇ ئەكبەر» دەپ تەكبىر
ئېيتقاندا) بەزىدە قوللارنى كۆتۈرىدۇ. (ئەسكەرتىش:
رۇكۇدىن تۇرۇپ ئىككى قولىنى كۆتۈرۈش مۇتەۋاتىر
دەرىجىسىدىكى ھەدىس بولۇپ، سەجدىگە بېرىشتىن
بۇرۇن يەنە قوللارنى كۆتۈرۈش ھەققىدىكى
ھەدىسلەرنى كۆپچىلىك ئۆلىمالار يا زەئىپ، يا
ئەمەلدىن قالغان دەپ قولىمايدۇ.)

سەجدىگە بارغاندا قوللارنى ئىككى تىزدىن
بۇرۇن يەرگە قويۇش

(دېققەت: بۇ جەھەتتە ئۆلىمالار ئىختىلاپلاشقان، ئىككى تىزنى ئىككى قولىدىن بۇرۇن قويۇش توغرىلىق سەھىھ ھەدىس كەلگەن. شۇڭا، سەجدىگە بارغاندا ئىككى قولىنى ئاۋۋال يەرگە قويغۇچىلارنىڭ ئىككى تىزنى ئاۋۋال يەرگە قويغۇچىلارنى ئەيىپلىشىگە بولمايدۇ. شۇنداقلا، ئىككى تىزنى ئاۋۋال يەرگە قويغۇچىلارنىڭ ئىككى قولىنى ئاۋۋال يەرگە قويغۇچىلارنىمۇ ئەيىپلىشىگە بولمايدۇ.)

[88] ئاندىن ئىككى تىزىدىن ئاۋۋال ئىككى قولىنى يەرگە قويغان ھالەتتە سەجدىگە بارىدۇ. پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسسالەم مۇشۇنداق قىلاتتى. (ئەسكەرتىش: بۇ ھەقتە كەلگەن ھەدىسنى بىر تۈركۈم ئۆلىمالار توغرا ئەمەس دەپ قارىغان.

ئەمما، ئىككىلى تەرەپ بىر-بىرىنى ئەيىبلەپ
ئازغۇنغا، ياكى جاھىلغا چىقارمىغان. شۇڭا،
خەلقنىڭمۇ ئۆزىگە ئوخشىمىغۇچىلارنى ئەيىبلەشكە،
ياكى نەپرەتلىنىشىگە يول يوق) پەيغەمبەر سەللەللاھۇ
ئەلەيھى ۋەسەللەم سەجدە قىلغاندا تۆگە
چۆككەندەك چۆكۈشتىن چەكلىگەن. چۈنكى، تۆگە
يەرگە ياتقاندا ئاۋۋال تىزنى يەرگە قويدۇ.
(ئەسكەرتىش: بۈيۈك سۈننەت پېشۋالىرىدىن ئەللامە
ئابدۇلئەزىز بن باز ۋە مۇھەممەد سالىھ ئەلمۇنەججىد
ئۇسەيمىن قاتارلىقلار ماقالە-پەتۋالىرىدا ئىككى
تىزنى ئىككى قولى ئاۋۋال يەرگە قويۇشنىڭ سۈننەت
ئىكەنلىكىنى بايان قىلىپ، بۇنى قوللايدىغان نەقلى
ۋە ئەقلى دەلىللەرنى ئوتتۇرىغا قويغان. بۇ رسالىمىز
رەسۇلۇللاھتەك ناماز ئوقۇشنى ئۆگىتىدىغان

رسالىمىزنىڭ قىسقىچە نۇسخىسى بولۇپ، بۇ
رسالىمنىڭ تەپسىلىي نۇسخىسىنى ھوزۇرۇڭلارغا
سۇنغان چاغدا، بۇ ھەقتىكى دەلىللەرنى بىر-بىرلەپ
ئوتتۇرىغا قويىمىز ئىنشائاللاھ. جۈملىدىن، يۇقارقى
سۈننەت پېشقوالىرى «تۆڭىنى ئىنسان بىلەن
سېلىشتۇرغاندا ئۇنىڭ ئىككى ئالدى پۇتى ئىنساننىڭ
ئىككى قولى باراۋىرىدە كېلىدۇ، تۆڭىنىڭ
ياتىدىغاندا باشتا ئىككى تىزنى يەرگە قويىشى
ئىنساننىڭ سەجدىگە بارىدىغاندا ئىككى قولىنى
يەرگە قويۇشقا ئوخشايدۇ دەپ سەھىھ ھەدىستىن
ئىككى تىزنى ئاۋۋال يەرگە قويۇشقا دەلىل
ئەكەلگەن.)

[89] سەجدىدە ئىككى قولغان تايىنىپ تۇرىدۇ

ۋە ئالقانلارنى يەرگە قويدۇ. بۇ پەرز.

[90] قوللارنىڭ بارماقلىرىنى ئېچىۋالماستىن
جۈپلەپ تۇرىدۇ.

[91] قوللارنىڭ بارماقلىرى قىلىگە قارىتىلىدۇ.

[92] قوللارنى ئىككى مۈرىنىڭ ئۇدۇلىدا
تۇتىدۇ.

[93] قوللارنى بەزىدە قۇلقىنىڭ ئۇدۇلىدا
تۇتىدۇ.

[94] جەينەكلىرىنى يەرگە چاپلىۋالماي، يەردىن
كۆتۈرۈپ تۇتىدۇ. بۇ پەرز. ئىت قولىنى جەينىكى
بىلەن قوشۇپ يەرگە چاپلىۋالغاندەك يەرگە
چاپلىۋېلىشقا بولمايدۇ.

[95] بۇرۇن ۋە پېشانە سەجدىگاھقا تېگىشپ
تۇرىدۇ. بۇ پەرز.

[96] ئىككى تىز يەرگە تېگىپ تۇرىدۇ. بۇ

پەرز.

[97] پۇتلىرىنىڭ بارماقلىرىنىمۇ ئوخشاشلا يەرگە

چاپلاپ تۇرىدۇ.

[98] پۇتنى تىك تۇتىدۇ. بۇ ۋە يۇقارقىلارنىڭ

ھەممىسى پەرز.

[99] پۇت بارماقلىرىنىڭ ئۈچىنى قىلىگە

قاراتقان ھالەتتە يەرگە چاپلاپ تۇرىدۇ.

[100] ئىككى ھوشۇقنىڭ ئىچ تەرىپىنى

بىر- بىرىگە چاپلاپ تۇتىدۇ.

سەجدىنى كامىل قىلىش

[101] ناماز ئوقۇغۇچىنىڭ سەجدىنى ماكىم

قىلىشى پەرز. سەجدىدە سەجدە قىلغان ئەزالارنىڭ

ھەممىسىگە ئوخشاش ھالەتتە تايىنىدۇ. بۇ ئەزالار:

پېشانە بىلەن بۇرۇن، ئىككى قول، ئىككى تىز ۋە پۇت بارماقلىرىدىن ئىبارەت.

[102] كىمكى مۇشۇ خىل ھالەتتە مۇقىم تۇرۇپ سەجدىنى كامىل قىلسا، سەجدىنى مۇكەممەل قىلغان بولىدۇ. سەجدىنى مۇكەممەل قىلىش پەرزدۇر.

[103] سەجدىدە ئۈچ قېتىم ياكى ئۈچ قېتىم ئارتۇق «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى» (رواه أحمد وأبو داود وابن ماجه) دەيدۇ.

[104] سەجدىدە دۇئانى كۆپ قىلىش مۇستەھەپ (ئەۋزەل). چۈنكى سەجدە دۇئانىڭ ئىجابەت بولىدىغان جايدۇر.

[105] سەجدىنىڭ ئۇزۇنلۇق مىقدارى رۇكۇنىڭ ئۇزۇنلۇق مىقدارىغا يېقىن بولىدۇ.

[106] بىۋاسىتە يەرگە ياكى كىيىم،

كىگىز - گىلەم ، سېلىنچا ياكى بۇنىڭغا ئوخشاش
نەرسىلەرنىڭ ئۈستىگە سەجدە قىلىش دۇرۇس .

[107] سەجدىدە قۇرئان ئوقۇش چەكلىنىدۇ .

ئىككى سەجدە ئارىسىدا ئولتۇرۇش

[108] سەجدىدىن بېشىنى كۆتۈرۈپ «ئاللاھۇ

ئەكبەر» دەيدۇ . بۇنداق دېيىش پەرەز .

[109] بەزىدە ئىككى قولىنى كۆتۈرىدۇ .

[110] ئاندىن پۈتۈن ئۈستىغان - بوغۇملىرى ئۆز

جايىغا چۈشكۈدەك ھالەتتە ئولتۇرىدۇ .

[111] سول پۇتىنى يەرگە يېپىپ سول پۇتىنىڭ

ئۈستىدە ئولتۇرىدۇ .

[112] ئوڭ پۇتىنى تىك تۇتىدۇ .

[113] ئوڭ پۇتىنىڭ بارماقلىرىنى قىبلىگە

قارىتىدۇ .

[114] بەزىدە ھوشۇقنىڭ ئۈستىدە ئولتۇرۇشمۇ

دۇرۇس.

[115] بۇ خىل ھالەتتە ئولتۇرۇپ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ

لِي، وَارْحَمْنِي، وَاجْبُرْنِي، وَارْقَعْنِي، وَاهْدِنِي، وَارْزُقْنِي، وَ

عَافِنِي، وَارْزُقْنِي» (رواه أبو دود والترمذي وابن

ماجه والحاكم) دەيدۇ.

[116] خالىسا مۇنداق دەيدۇ: «رَبِّي اغْفِرْ لِي،

رَبِّي اغْفِرْ لِي» (رواه ابن ماجه وأحمد)

ئەسكەرتىش: ئۆلىمالارنىڭ بىر تۈركۈمى،

جۈملىدىن ئەللامە ئىبنى باز، ئىبنى ئۇسەيمىن، سالىھ

ئەلفەۋزان ۋە ھەنبەلىي ئۆلىمالىرى ئىككى سەجدە

ئارىسىدىكى ئولتۇرۇشتا «رَبِّي اغْفِرْ لِي» نى بىر

قېتىم دېيىش پەرز دەپ قارايدۇ. چۈنكى، رەسۇلۇللاھ

«نامازنى مېنى كۆرگەندەك ئوقۇڭلار دەپ بۇيرۇغان»

(بۇخارى ۋە دارىمىي). نامازنى رەسۇلۇللاھتەڭ ئوقۇش پەرز بولۇپ رەسۇلۇللاھ ئىككى سەجدە ئارىسىدىكى ئولتۇرۇشتا «رَبِّ اغْفِرْ لِي» دەيتتى. بۇ ۋەجدىن بۇنداق دېيىش پەرز ھېسابلىنىدۇ.

[117] بۇ ئولتۇرۇشنىڭ ئۇزۇنلۇقى سەجدىگە يېقىنلاشقۇدەك دەرىجىدە بولىدۇ.

[118] ئاندىن «ئاللاھۇ ئەكبەر» دەپ ئىككىنچى سەجدىگە بارىدۇ. بۇ پەرز.

[119] بەزىدە بۇ تەكبىر بىلەن بىرلىكتە قوللىرىنى كۆتۈرىدۇ.

[120] ئىككىنچى سەجدىنى قىلىدۇ. بۇمۇ پەرز ھېسابلىنىدۇ.

[121] ئىككىنچى سەجدىنى بىرىنچى سەجدىگە ئوخشاش قىلىدۇ.

ئىككىنچى سەجدىدىن كېيىنكى (ئارام ئېلىش)

ئولتۇرۇش

[122] ئىككىنچى رەكئەتتىن بېشىنى كۆتۈرۈپ

ئىككىنچى رەكئەتكە تۇرۇشتىن ئاۋۋال ئاللاھۇ ئەكبەر

دەيدۇ. بۇ پەرز.

[123] بەزىدە قوللىرىنى كۆتۈرىدۇ.

[124] ئىككىنچى رەكئەتكە قويۇشتىن ئاۋۋال

پۈتۈن ئۈستىخانلىرى جايىغا چۈشكىچە قەدەر سول

پۇتى ئۈستىدە ئولتۇرىدۇ.

ئىككىنچى رەكئەت:

[125] ئاندىن، خېمىر يۇغۇرغان كىشىنىڭ

مۇشتىنى تۈگىگەن ئوخشاش، تۈگۈلگەن ئىككى

مۇشتىغا تايىنىپ ئىككىنچى رەكئەتكە تۇرىدۇ. بۇ

پەرز.

[126] ئىككىنچى رەكئەتتە بىرىنچى رەكئەتتە قىلغىنىنىڭ ئەينىنى قىلدۇ.

[127] بىراق، ئىككىنچى رەكئەتتە (بىرىنچى رەكئەتتە سۈرە فاتىھەدىن بۇرۇن ئوقۇلىدىغان) ئىفتىتاھ دۇئاسى ئوقۇلمايدۇ.

[128] ئىككىنچى رەكئەتنى بىرىنچى رەكئەتكە قارىغاندا بىر ئاز قىسقا قىلدۇ.

بىرىنچى تەشەھھۇد ئۈچۈن ئولتۇرۇش

[129] ئىككىنچى رەكئەتنى تۈگەتكەندىن كېيىن تەشەھھۇدتا ئولتۇرىدۇ. تەشەھھۇدتا ئولتۇرۇش پەرز.

[130] تەشەھھۇدتا ئولتۇرغاندا ئىككى سەجدە

ئارىسىدا ئولتۇرغاندىكىدەك ئوڭ پۇتىنى تىكلەپ

بارماقلىرىنى قىلىگە قارىتىپ، سول پۇتىنى بېسىپ
ئولتۇرىدۇ.

[131] بىراق، بۇ چاغدا ھوشۇقلىرىنىڭ ئۈستىدە
ئولتۇرۇشى دۇرۇس ئەمەس.

[132] ئوڭ قولىنى ئوڭ يۆتسى بىلەن ئوڭ
تەزىنىڭ ئۈستىگە قويدۇ. ئوڭ قولىنىڭ جەينىكىنى
يۆتسىدىن يىراق تۇتۇۋالماستىن، يۆتسىنىڭ ئۈستىگە
قويدۇ.

[133] سول قولىنى سول يۆتسى بىلەن سول
تەزىنىڭ ئۈستىگە قويدۇ.

[134] قولغا تايىنىپ، بولۇپمۇ سول قولغا
تايىنىپ ئولتۇرۇشى دۇرۇس ئەمەس.

ئوڭ قولىنىڭ كۆرسەتكۈچ بارمىقىنى مەدرەتەش

ۋە مەدەرىتتە ئاتقان بارماق قاراش

[135] كۆرسەتكۈچ بارماقنىڭ باشقا

بارماقلىرىنىڭ ھەممىسىنى يۇمىدۇ، بەزىدە (باشقا قالغان ئىككى بارماقنى يۇمۇقلۇق ھالەتتە) باش بارماقنى ئوتتۇرا بارماققا قويىدۇ.

[136] بەزىدە باش بارماقنى بىلەن ئوتتۇرا

بارماقنىڭ ئۈچىنى بىرلەشتۈرۈپ چەمبەر ھالىتىگە كەلتۈرىدۇ.

[137] ئىشارەت بارماقنى بىلەن قىبلە تەرەپنى

كۆرسىتىپ مەدەرىلىتىدۇ.

[138] بۇ ھالەتتە باش بارماققا قارايدۇ.

[139] تەشەھھۇدنىڭ باشتىن ئايىقىغىچەلىك

ئىشارەت بارماقنى ھەرىكەتلەندۈرۈپ دۇئا قىلىدۇ.

[140] سول قولىنىڭ ئىشارەت بارماقنى بىلەن

ئىشارەت قىلىشقا بولمايدۇ.

[141] يۇقارقىلارنىڭ ھەممىسىنى ھەممە

تەشەھھۇدتا قىلدۇ.

تەشەھھۇد دۇئاسى ۋە تەشەھھۇدتىن كېيىنكى

دۇئالار

[142] تەشەھھۇدتا ئولتۇرۇش پەرز. تەشەھھۇدتا

ئولتۇرۇشنى ئۇنۇتقان كىشى سەھۋەنلىك سەجدىسى قىلدۇ.

[143] تەشەھھۇد دۇئاسى مەخپىي ئوقۇلىدۇ.

[144] تەشەھھۇد دۇئاسى مۇنداق: «التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ

وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ. السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.» [رواه البخاري

ومسلم]

[145] تەشەھھۇد دۇئاسىدىن كېيىن پەيغەمبەر

سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەمگە مۇنداق دۇرۇت ۋە

سالام يوللىنىدۇ: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ .

اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى

إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.» [رواه البخاري

ومسلم]

[146] پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى

ۋەسەللەمگە قىلىنىدىغان دۇرۇت - سالامنى

يۇقارقىدىنمۇ قىسقا قىلماقچى بولسا (يۇقارقىنىڭ

ئورنىغا) مۇنداق دەيدۇ: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى

آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ وَ

بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ

مَجِيدٌ.» [رواه النسائي]

[147] بۇنىڭدىن كېيىن پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەم بۇنىڭدىن كېيىن ئوقۇغان دۇئالاردىن خالىغىنىنى ئوقۇسا بولىدۇ.

ئۈچىنچى ۋە تۆتىنچى رەكئەتلەر

[148] (ناماز ئۈچ ياكى تۆت رەكئەتلىك بولسا، بىرىنچى تەشەھھۇدتىن) كېيىن «ئاللاھۇ ئەكبەر» دەپ تۇرىدۇ. بۇ پەرز. تەكبىرنى ئوتتۇرىغا ھالەتتە دېيىش سۈننەتتۇر.

[149] تەكبىر ئېيتقاندا بەزىدە قوللىرىنى كۆتۈرىدۇ.

[150] ئاندىن ئۈچىنچى رەكئەتكە تۇرىدۇ. بۇ ۋە بۇنىڭدىن كېيىنكى رەكئەتلەرگە تۇرماقچى نامازنىڭ پەرزلىرىدىن ھېسابلىنىدۇ.

[151] ئوخشاشلا تۆتىنچى رەكئەتكە تۇرماقچى بولغاندىمۇ يۇقارقىدەك قىلدۇ.

[152] بىراق، تۆتىنچى رەكئەتكە تۇرۇشتىن ئاۋۋال پۈتۈن ئۈستىخان - بوغۇملىرى جايىغا چۈشكىدەك قەدەر سول پۈتىنىڭ ئۈستىدە راۋۇرۇس ئولتۇرىدۇ.

[153] ئاندىن ئىككىنچى رەكئەتتىن تۇرغاندىكىگە ئوخشاش قوللىرى بىلەن يەرگە تايىنىپ تۇرۇپ ئۆرە بولىدۇ. (بىر رەكئەتتىن يەنە بىر رەكئەتكە تۇرۇشتا قولغا تايىنىپ تۇرۇش ياكى تايانماي تۇرۇشتا كەڭچىلىك بار. تايانماي تۇرالايدىغانلار تايانمايلا تۇرىدۇ. بەدىنى ئاجىزلاپ قالغان كېسەل ئاغرىق ياكى قېرىپ ماغدۇرسىزلىنىپ كەتكەنلەر ئەلۋەتتە قولى بىلەن تايىنىپ تۇرىدۇ.)

[154] ئاندىن ئۈچىنچى ۋە تۆتىنچى رەكئەتتە
سۈرە فاتىھە ئوقۇيدۇ. بۇ پەرز.

[155] (ئۈچىنچى ۋە تۆتىنچى رەكئەتتە سۈرە
فاتىھەدىن كېيىن) بەزىدە بىر ئايەت ياكى بىر
ئايەتتىن جىقراق ئايەت ئوقۇيدۇ.

بالا ۋە مۇسبەت دەۋرىدە ئوقۇلىدىغان قۇنۇت
دۇئاسى ۋە بۇ دۇئا ئوقۇلىدىغان جاي

[156] مۇسۇلمانلارنىڭ بېشىغا كەلگەن بالا ۋە
مۇسبەت سەۋەبلىك بالا قازاغا ئۇچرىغان
مۇسۇلمانلارغا دۇئا ئوقۇش سۈننەتتۇر.

[157] (نامازدىكى) قۇنۇت دۇئاسى ئوقۇلىدىغان
جاي رۇكۇدىن تۇرغاندىن كېيىن «رەببەنا ۋەئەلەك
ھەمد» دېگەندىن كېيىن (ئۆرە تۇرغان ھالدا)
ئوقۇلىدۇ.

[158] قۇنۇت دۇئاسى ئۈچۈن مۇئەييەن دۇئا يوق. ئەكسىچە، مۇسۇلمانلارنىڭ بېشىغا كەلگەن بالاغا ئۇيغۇن ھالەتتە دۇئا قىلدۇ.

[159] بۇ دۇئادا ئىككى قولىنى كۆتۈرىدۇ.

[160] ئىمام بولسا ئاشكارا دۇئا قىلدۇ.

[161] ئىمامنىڭ ئارقىسىدىكىلەر ئىمامنىڭ دۇئاسىغا «ئامىن» دەيدۇ.

[162] ئىمام دۇئاسىنى تۈگەتكەندىن كېيىن (ئاللاھۇ ئەكبەر، دەپ) تەكبىر ئوقۇپ سەجدىگە بارىدۇ.

ۋىتىر نامىزىدىكى قۇنۇت دۇئاسى ۋە ئۇنىڭ شەكلى

[163] ۋىتىر نامىزىدىكى قۇنۇت دۇئاسىغا كەلسەك، بۇ دۇئانى بەزىدە ئوقۇش سۈننەت.

[164] بالا ۋە مۇسبەت دەۋرىدىكى قۇنۇت
دۇئاسىنىڭ ئەكسچە، ۋىتىر نامىزىدىكى قۇنۇت
دۇئاسى رۇكۇغا بېرىشتىن ئاۋۋال ئوقۇلىدۇ.

[165] ۋىتىرنىڭ قۇنۇتىدا مۇنۇ دۇئانى

ئوقۇيدۇ: «اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ، وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ،
وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ، وَبَارِكْ لِي فِيمَا أُعْطِيتَ، وَقِنِي شَرَّ مَا
قَضَيْتَ، فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ، وَإِنَّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ
وَالَيْتَ، وَلَا يَعِزُّ مَنْ عَادَيْتَ، تَبَارَكَتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ، لَا مُنْجَى
مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ» [رواه ابن خزيمة] (مەنسى: ئى ئاللاھم!
ئۆزۈڭ ھىدايەت قىلغان كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا مېنىمۇ
ھىدايەت قىلغىن؛ ئۆزۈڭ سالامەتلىك بەرگەنلەرنىڭ
ئارىسىدا ماڭىمۇ سالامەتلىك بەرگەن؛ ئۆزۈڭ دوست
تۇتقانلارنىڭ ئارىسىدا مېنىمۇ دوست تۇقىن؛ ماڭا
بەرگەنلىرىڭنى بەرىكەتلىك قىلغىن، ھەققىمىدىكى
يامانلىقلاردىن مېنى قوغدىغىن؛ چۈنكى، سەن ھۆكۈم

قىلىسەن، ھېچكىم سېنىڭ ئۈستۈڭدىن ھۆكۈم
چىقراقالمايدۇ؛ جەزمەنكى، سەن دوست تۇتقانلار
ئەسلا خار بولمايدۇ، سەن دۈشمەن تۇتقانلار ئەسلا
ئەزىز بولمايدۇ؛ ئى رەببىن، سەن ئۇلۇغ ۋە
ئاليسەن؛ سېنىڭ (ئازابىڭدىن قۇتۇلۇش) پەقەتلا
(ساڭا لايىق رەۋىشتە ئىبادەت قىلىش بىلەن) بولىدۇ.
>ئىمام ئىبنى خۇزەيمە رىۋايەت قىلغان سەھىھ
(ھەدىس <)

[166] بۇ دۇئانى پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى
ۋەسەللەم ئۆگەتكەنلىكى ئۈچۈن، ساھابىلەرنىڭ
ئوقۇغانلىقىمۇ ئىسپاتلانغانلىقى ئۈچۈن بۇ دۇئانى
ئوقۇماق دۇرۇس ھېسابلىنىدۇ. (ۋىتر نامىزىنىڭ
قۇنۇتىغا ئائىت مەلۇماتلار مۇشۇ يەردە ئاياقلاشتى)
[167] ئاندىن رۇكۇغا بارىدۇ. باشتا ئېنىق

بايان قىلغىنىمىزدەك ئىككى قېتىم سەجدە قىلدۇ.

ئاخىرقى تەشەھھۇد ۋە تەۋەررۇك

[168] ئاندىن ئاخىرقى تەشەھھۇد ئۈچۈن

ئولتۇرىدۇ.

[169] بىرىنچى تەشەھھۇدتا قانداق قىلغان

بولسا، بۇ تەشەھھۇدنىمۇ شۇنى قىلدۇ.

[170] بىراق، ئاخىرقى تەشەھھۇدتا ئولتۇرغاندا

سول پۇتىنى ئوڭ پۇتىنىڭ پاچىقى ئاستىدىن
ئۆتكۈزۈپ ئولتۇرىدۇ.

[171] ئوڭ پۇتىنى تىكلەپ ئولتۇرىدۇ.

[172] بەزىدە ئوڭ پۇتىنىمۇ يېپىپ ئولتۇرۇشى

دۇرۇس.

[173] سول قولىنى سول تىزىنى قاپلىغۇدەك

شەكىلدە تىز (ۋە يوتا) ئۈستىگە قويۇپ، شۇ قولغا تايىنىپ ئولتۇرىدۇ.

[174] ئاخىرقى تەشەھھۇدتا پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەمگە دۇرۇت سالام يوللاش ناماز ئوقۇغۇچى ئۈچۈن پەرز ھېسابلىنىدۇ.

[175] (تەشەھھۇد دۇئاسى ۋە پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەمگە دۇرۇت سالام ئوقۇغاندىن كېيىن) تۆت نەرسىدىن پاناھ تىلەپ مۇنداق دۇئا قىلىدۇ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَ مِنْ شَرِّ (فِتْنَةِ) الْمَسِيحِ الدَّجَالِ.» [رواه أبو داود وأحمد]

دۇئادا كەلگەن ھاياتلىق پىتنىسى: ئىنسان ھاياتىدا دۇنياۋىي شەھۋەتلەر بىلەن سىنىلىشىدۇر.

ئۆلۈم پىتنىسى: قەبرى پىتنىسى ۋە ئىككى

پەرىشتىن سوراققا تارتىشدۇر.

مەسىھ دەججالنىڭ پىتىنىسى: دەججال
كۆرۈلىدىغان ئادەتتىن تاشقىرى ھالەتلەر سەۋەبلىك
نۇرغۇنلىغان كىشىلەر شۇ سەۋەبلىك ئېزىپ كېتىدىغان
ۋە دەججالنىڭ ئىلاھلىق داۋاسىغا ئىنسانلارنىڭ ئاۋاز
قوشۇشىدۇر.

سالامدىن ئىلگىرىكى دۇئا

[176] ئاندىن، ئۆزى ئۈچۈن قۇرئان ۋە
سۈننەتتە كەلگەن دۇئالارنى ئوقۇيدۇ. بۇ ھەقتىكى
دۇئالار بەك كۆپ. ئەگەر بۇ ھەقتە قۇرئان
سۈننەتتىكى دۇئالاردىن ھېچنېمىنى بىلمىسە، ئۆزىگە
ئاسان توختايدىغان شەكىلدە ھەم دىنغا، ھەم
دۇنياسىغا پايدىلىق دۇئالار بىلەن دۇئا قىلىدۇ.

سالام ۋە سالام بېرىش شەكىللىرى

[177] ئاندىن ئوڭ مەڭزىنىڭ ئاقلىقى

ئارقىسىدىن (قارىغانلارغا) كۆرۈنگۈدەك شەكىلدە ئوڭ تەرەپكە سالام بېرىدۇ.

[178] ئاندىن سول مەڭزىنىڭ ئاقلىقى

ئارقىسىدىن (قارىغانلارغا) كۆرۈنگۈدەك شەكىلدە سول تەرەپكە سالام بېرىدۇ.

[179] ئىمام سالام بەرگەندە ئاۋازىنى

كۆتۈرىدۇ.

[180] سالامنىڭ نەچچىلىگەن شەكلى بولۇپ،

بۇلار تۆۋەندىكىچە:

بىرىنچى خىل شەكلى:

ئوڭ تەرەپكە: ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم

ۋەرەھمەتۇللاھى ۋەبەرەكاتۇھۇ.

سول تەرىپىگە: ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم

ۋەرەھمەتۇللاھى ۋەبەرەكاتۇھۇ.

ئىككىنچى خىل شەكلى:

ئوڭ تەرىپىگە: ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم

ۋەرەھمەتۇللاھى.

سول تەرىپىگە: ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم

ۋەرەھمەتۇللاھى.

ئۈچىنچى خىل شەكلى:

ئوڭ تەرىپىگە: ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم

ۋەرەھمەتۇللاھى.

سول تەرىپىگە: ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم.

تۆتىنچى خىل شەكلى:

بېشىنى ئوڭ تەرىپىگە ئازغىنە بۇراپ «ئەسسالامۇ

ئەلەيكۇم» دېيىش. (يەنى: ئوڭ تەرىپىڭىزلا سالام
بېرىش.)

ئى مۇسۇلمان قېرىندىشىم!

مانا بۇ مېنىڭ قۇلۇمدىن كېلىشىچە «پەيغەمبەر
سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەمنىڭ ناماز ئوقۇش
شەكلى» دىن ئەڭ ئىخچاملاپ، سەن بەئەينى
رەسۇلۇللاھنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتقاندا شەكىلدە
ئۆگەنەلەيدىغان قىلىپ تەييارلىغان بىلىملەردۇر.
نامازنى پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەم
ساڭا ئۆگەتكەن بويىچە ئۇ زاتقا ئوخشاش ئوقۇساڭ،
ئاللاھ تائالانىڭ بۇ نامزىڭنى قوبۇل قىلىشىدىن
ئۈمىدلىكمەن. چۈنكى، سەن نامازنى پەيغەمبەر
سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەمدەك ئوقۇش ئارقىلىق
پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەمنىڭ { صَلَوَا

كَمَا رَأَيْتُمُونِي أَصَلِّي} «نامازنى مېنىڭ ئوقۇغۇنىمنى
كۆرگەندەك (ماڭا ئوخشاش) ئوقۇڭلار» (بۇخارى)
دېگەن بۇيرۇققا ئىتائەت قىلغان بولسەن.

بۇنىڭدىن كېيىن سېنىڭ نامازغا قەلبىڭ بىلەن
ھازىر بولۇشۇڭ ۋە نامازنى خۇشۇد بىلەن ئوقۇشۇڭ
كېرەك بولىدۇ. چۈنكى، بەندىنىڭ ئاللاھنىڭ
ھۇزۇرىدا تۇرۇشتىكى ئەڭ بۈيۈك غايىسى نامازنى
خۇشۇد بىلەن ئوقۇشىدۇر. ساڭا ئېيتىلىۋاتقان خۇشۇ
پەيغەمبەر سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسسالەمدىن ئۆرنەك
ئېلىشىڭغا باغلىق. نامازدا خۇشۇتنى قانچىلىك
دەرىجىدە ھاسىل قىلساڭ، ئاللاھنىڭ مۇنۇ ئايەتتە
ئېيتىلغان نەتىجىنى شۇنچىلىك دەرىجىدە قولغا
كەلتۈرگەن بولسەن:

{ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ

والمنكر} «شۈبھىسىكى ناماز، ئىنساننى ھەر تۈرلۈك
ھاياسزلىقتىن ۋە يامانلىقتىن توسىدۇ.» [سورة
العنكبوت من الآية: ٤٥]

ئاخىرقى سۆز: ئاللاھ تائالانىڭ ناماز ۋە باشقا
ئىبادەتلىرىمىزنى قوبۇل قىلىشنى، نە مال، نەل
بالا-چاقا ھېچقانداق پايدا بەرمەيدىغان قىيامەت
كۈنىدە نامازلىرىمىزنىڭ ساۋابىنى بىز ئۈچۈن
ساقلىشىنى تىلەيمىز.

ئاللاھ تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دېگەن: { لا ينفع
مال ولا بنون إلا من أتى الله بقلب سليم } «ئۇ كۈنى (ھېچ
كىشىگە) مال ۋە ئوغۇللار پايدا يەتكۈزەلمەيدۇ. پەقەت
(ئاللاھ نىڭ دەرگاھى) غا پاك قەلب بىلەن (مۇناپىقلىق ۋە
پاسىقلىقتىن) يىراق ھال بىلەن كەلگەن ئادەمگىلا پايدا
يەتكۈزۈلىدۇ» [سورة الشعراء الآية: ٨٨]

(يۇقارقى رىسالنى بۈيۈك ھەدىسى ئالىمى

مۇھەممەد ناسرۇددىن ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ ئۆزى
يازغان «تەكبىردىن سالامغىچە - بەئەينى سەن
كۆرۈپ تۇرغىنىڭدەك - رەسۇلۇللاھنىڭ نامىزى»
ناملىق كىتابىدىن ئۆزى ئىخچاملاشتۇردى. ئاللاھ بۇ
زاتقا رەھمەت قىلسۇن.)